

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 18 juni 1943 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften, m. m.

I en den 14 maj 1943 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 268, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade

1) Förslag

till

Förordning

om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Härigenom förordnas, att 1, 3 och 7 §§ förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i förordningen skall införas en ny paragraf, betecknad 5 §, av den lydelse nedan sägs.

1 §.

I fråga om stämpel till expeditionerna hänföres statsmyndigheterna till följande avdelningar:

Första avdelningen.

Skatteverket och poliskammaren vid överståthållarämbetet; åklagarmyndigheten i Stockholm; magistrater och övriga till statsförvaltningen hörande myndigheter i städer och köpingar; till statsförvaltningen hörande myndigheter i municipalsamhällen och därmed jämförliga samhällen; polischefer; notarii publici; granskningsmän av biografbilder; bergmästare; direktioner för sjömanshus; tullkamrar och tullinspektioner; biskopsämbeten; hovkonsistorium; myndigheter, vilka handhava styrelsen eller förvaltningen vid statens undervisningsanstalter;

ävensom alla statsmyndigheter, vilka icke finnas i denna eller övriga avdelningar upptagna.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 1 och 7 §§ SFS 1942: 462 samt beträffande 3 § SFS 1928: 317 (där förordningen i dess helhet är återgiven), 1930: 243, 1931: 169, 1932: 285, 1933: 378, 1934: 327, 1935: 310, 1936: 330, 1937: 511, 1938: 323, 1939: 330, 1940: 389, 1941: 115, 1942: 462 ävensom 1943: 72 och 149.

Andra avdelningen.

Underdomstolar på landet och i stad; vattendomstolar; krigsrätter.

Tredje avdelningen.

Chefsämbeten och förvaltande myndigheter vid armén, marinen och flygvapnet; överståthållarämbetets kansliavdelningar; Kungl. Maj:ts befallningshavande och till landsstaten hörande tjänstemän; poliskollegier; yrkesinspektörer och underinspektörer inom yrkesinspektionen; fartygsinspektörer; justerare; domkapitel; stiftsnämnder; lantmäterikontor; lantmätare.

Fjärde avdelningen.

Rikets hovrätter; krigsöverdomstolar; fångvårdsstyrelsen; försvarets civilförvaltning; försvarets sjukvårdsförvaltning; krigsmaterielverket; försvarets fabriksstyrelse; arméns fortifikationsförvaltning; arméförvaltningen; marinförvaltningen; flygförvaltningen; lotsstyrelsen; generalpoststyrelsen; medicinalstyrelsen; väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; telegrafstyrelsen; järnvägsstyrelsen; försäkringsrådet; riksförsäkringsanstalten; försäkringsinspektionen; vattenfallsstyrelsen; socialstyrelsen; pensionsstyrelsen; kammarkollegium; statskontoret; kommerskollegium; kammarrätten; generaltullstyrelsen; statistiska centralbyrån; byggnadsstyrelsen; patent- och registreringsverket; bank- och fondinspektionen; sparbanksinspektionen; riksräkenskapsverket; kontrollstyrelsen; mynt- och justeringsverket; riksarkivet; skolöverstyrelsen; överstyrelsen för yrkesutbildning; statens pensionsanstalt; lantmäteristyrelsen; domänstyrelsen; lantbruksstyrelsen; egnahemsstyrelsen; skogsstyrelsen.

Femte avdelningen.

3 §.

I avseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i 7 § nämnda undantag och med iakttagande av vad i 4 § stadgas om in-teckningskontrollstämpel, denna tariff:

	1		2		3		4		5	
	Avd.		Avd.		Avd.		Avd.		Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.

<i>Avskrift</i> -----										
» av handling, på grund av vilken lagfart, in-teckning eller annan inskrivning sökes, varje ark	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—
» annan, varje ark	1	—	1	—	1	—	2	—	2	—
<i>Besiktning; se Protokoll.</i>										
<i>Betyg</i> över avlagt kunskapsprov utfärdat										
av domkapitel	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
av annan myndighet					<i>fritt</i>					

	1		2		3		4		5	
	Avd.		Avd.		Avd.		Avd.		Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
<i>Protokoll, annat:</i>										
som utgives till part, vilken utan särskild begäran författningsenligt är skyldig att lösa detsamma:										
första arket	1	—	1	—	6	—	8	—	8	—
varje av de övriga	1	—	1	—	4	—	4	—	4	—
som eljest utgives; lika med <i>Avskrift</i> .										
<i>Resolution, vilostånds- — — — allt beräknat för varje år, viloståndet medgivits att gälla.</i>										
» kommunikations-	1	—	1	—	3	—	3	—	4	—
dock skall — — — elektrisk ström	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—
» eljest innefattande huvudsakligt beslut, tecknad å företedd handling	1	—	1	—	4	—	20	—	40	—
» med rubrik; lika med <i>Utslag under rubrik</i> . Se för övrigt 6 §.										
<i>Stämning</i>	—	—	1	—	4	—	4	—	6	—
<i>Utslag under rubrik:</i>										
som utgives till part, vilken utan särskild begäran författningsenligt är skyldig att lösa detsamma:										
första arket	1	—	1	—	6	—	20	—	40	—
varje av de övriga	1	—	1	—	4	—	4	—	10	—
som eljest utgives; lika med <i>Avskrift</i> .										
<i>Vederhäftighetsbevis; se Bevis.</i>										
<i>Vidimation; se Bevis.</i>										
<i>Viloståndsresolution; se Resolution.</i>										

5 §.

Angående stämpelavgift vid anlitande av kommissionär i domsaga är särskilt stadgat.

7 §.

Från stämpelavgift enligt detta kap. är kronan befriad.
 Dessutom äro från stämpelavgift enligt detta kap. befriade:
 akademier och statens — — — inrättning och kommun;
 kommuner, vägnämnder, länsvägnämnder och riksvägnämnd i alla mål och ärenden rörande vägväsendet;
 kyrkor;
 pastorat i mål — — — överförmyndare.
 Frihet från — — — inom yrkesinspektionen.
 Konungen äger — — — utländska hamnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1943 utom såvitt angår 7 §. Sistnämnda paragraf träder i kraft den 1 januari 1944, dock skall vägdistrikt även efter utgången av år 1943 under avvecklingen av sin verksamhet vara befriat från stämpelavgift enligt 1 kap. i förordningen i alla mål och ärenden rörande vägväsendet.

2) **Förslag**
till
Förordning
angående kommissionärsavgift i domsagorna.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

För uttagande och översändande av handlingar samt meddelande av skriftliga underrättelser genom kommissionär i domsaga utgår stämpelavgift (kommissionärsavgift) till belopp och i den ordning här nedan sägs.

2 §.

Kommissionärsavgiften utgör
för uttagande och översändande av expeditioner jämte ingivna handlingar
1 krona;
för anskaffande och översändande av avskrift, bevis eller annan handling
1 krona; samt
för meddelande av underrättelse 1 krona.

För ingivande till domaren av till kommissionären insända handlingar utgår ej avgift.

Skall gravationsbevis uttagas och översändas i sammanhang med expedition i inskrivningsärende, *eller* skall lagakraftbevis eller bevis om anmält vad anskaffas i sammanhang med uttagande och översändande av utslag i målet, *eller* erhåller kommissionären eljest av samma person samtidigt flera uppdrag rörande samma ärende eller uppdrag att tillhandagå i flera ärenden, utgår avgiften med 50 öre för varje uppdrag eller ärende utöver det första, dock ej med sammanlagt högre belopp än 15 kronor. Vid samtidigt meddelande av underrättelser rörande flera uppdrag eller ärenden beräknas ej avgift för mera än ett meddelande.

Den som önskar genom kommissionären erhålla handling eller meddelande med allmänna posten sig tillsänt är ock skyldig att bestrida nödig postbefordringsavgift.

3 §.

Från erläggande av kommissionärsavgift befrias kronan;
häktad person, såvitt rör mål angående brott, varför han sitter häktad;
person, som erhållit fri rättegång, beträffande expeditioner, bevis och andra handlingar rörande målet;
medellös person, då han författningsenligt styrker sin fattigdom eller den eljest är kunnig; dock att beträffande mål, där tillämpning av lagen om fri rättegång kan komma i fråga, avgiftsfrihet äger rum endast för det fall, att fri rättegång beviljats.

4 §.

Rörande utfört uppdrag för vilket avgift skall utgå skall kommissionären upprätta kommissionärsnota, innehållande specificerad uppgift å vad uppdragsgivaren har att erlägga.

5 §.

Kommissionärsnotan skall förses med stämplor till belopp motsvarande den i notan angivna kommissionärsavgiften. Härvid användas enkla beläggningsstämplor, varom förmåles i förordningen angående stämpelavgiften. Vad eljest i samma förordning är stadgat om återfående av erlagd stämpelavgift, om stämplorna och deras tillhandahållande, om tillsyn å stämpelavgiftens utgörande, om uppbörd och redovisning samt om ansvar för överträdelse av förordningen skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse med avseende å stämpelavgift enligt denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1943.

Beträffande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

I anledning av en till 1942 års riksdag avlåten proposition, nr 252, har riksdagen beslutat godkänna i propositionen framlagda huvudgrunder för en omorganisation av domsagoförvaltningen m. m., avsedd att träda i tillämpning den 1 juli 1943. Genom proposition, nr 198, till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t bl. a. hemställt om de anslag som erfordras för genomförande av den sålunda i princip beslutade omorganisationen.

Reformen innebär bl. a. att häradshövdingarnas sportler skola indragas till statsverket. I 1937 års domsagoutrednings betänkande, som låg till grund för propositionen 252/1942, anfördes härom: De nuvarande lösenavgifterna borde vid löneregleringens ikraftträdande indragas till statsverket, därvid enligt § 5 i expeditionslösenförordningen i stället för lösen skulle utgå stämpel till motsvarande belopp. Det kunde ifrågasättas, huruvida icke de sam-

manlagda stämpelavgifterna i detta sammanhang borde underkastas en allmän revision. Emellertid torde i samband med processreformens genomförande ett helt nytt system med rättegångsavgifter i stället för stämpel å domboksutdrag komma att införas. I avbidan härå torde ej nu någon ändring i gällande lösen- och stämpelsatser böra vidtagas. Stämpelavgifterna beträffande inskrivningsväsendet torde även vara i behov av revision efter genomförande av inskrivningsreformen och den nu förevarande löneregleringen. Sedan avlöningssystemet frigjorts från lösenavgifterna och dessa omvandlats till stämpelavgifter, kunde avgifternas belopp mera fritt bestämmas i enlighet med vad ur sakliga synpunkter funnes lämpligt.

I propositionen 252/1942 anslöt sig föredragande departementschefen till domsagoutredningens förslag rörande förvandling av lösenavgifterna till stämpel. Han uttalade därvid även den meningen, att beloppen borde undergå vissa jämkningar.

Styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare har i skrivelse den 14 januari 1941 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en översyn av förordningen angående expeditionslösen, därvid de vid stadsdomstolarna utgående lösenavgifterna borde höjas till skäligen belopp. I skrivelsen framhölls bland annat, att ett stort antal befattningshavare vid stadsdomstolarna, vilka vore berättigade att uppbära lösenavgifter, fått sina sportelinkomster avsevärt minskade under år 1940. Styrelsen erinrade vidare om att de stadskommuner, vilka i stället för vederbörande befattningshavare uppbure till magistraten och rådhusrätten inflytande lösenmedel, måst vidkännas en allmän minskning av dylika inkomster. De lösenbelopp, som stadsdomstolarna eller vid dem anställda befattningshavare ägde uppbära, torde vara avsedda dels till att bereda viss mindre ersättning till befattningshavaren för utfört arbete, dels ock till att bestrida kostnaderna för diariieföring, blanketter, papper, utskrift, skrivmateriel m. m. I åtskilliga fall täckte nu utgående lösenbelopp icke ens kostnaderna för protokollsutskrifter och andra direkta kansliutgifter. Såsom exempel på avgifter, vilka borde väsentligt höjas, har styrelsen nämnt lösen för protokoll och avskrifter, kommunikationsresolutioner, stämningar och vederhäftighetsbevis.

På hemställan av chefen för justitiedepartementet beslöt Kungl. Maj:t den 25 september 1942 bemyndiga departementschefen att tillkalla högst tre sakkunniga för verkställande av utredning rörande de frågor som här berörts. Såsom direktiv för utredningen anförde föredraganden därvid följande.

Förslag bör av de sakkunniga framläggas till de ändringar i lösen- och stämpelförordningarna som lämpligen böra genomföras i samband med domsagoreformen. Härvid bör jämväl upptagas spørsmålet om de nuvarande kommissionärsarvodena. Enligt domsagoutredningens förslag skulle dessa arvoden indragas till statsverket samt förvandlas till stämpelavgifter å motsvarande belopp, och i enlighet härmed har i ett sedermera inom justitiedepartementet utarbetat förslag till ny domsagostadga icke upptagits bestämmelser om kommissionärsarvodenas belopp. I samband med utredningen av dessa frågor bör även uppmärksammas önskvärdheten av att enhetliga debi-

teringsnormer komma till användning. I detta hänseende kan det måhända finnas påkallat att förtydliga vissa bestämmelser eller utfärda nya föreskrifter, t. ex. angående debitering i inskrivningsärenden av avgift för äganderätts- eller andra åtkomstbevis. Vidare bör utredas, i vilken omfattning en höjning bör företagas av vissa hithörande lösen- och stämpelavgifter. I första hand bör utredningen avse lösen och stämpel å expeditioner som utgå från underdomstolarna, men även lösen- och stämpelbeloppen hos andra myndigheter böra inbegripas i den utsträckning det befinnes påkallat för att uppnå önskvärd enhetlighet. Vid utredningen bör övervägas huruvida eventuella bestämmelser om höjning av avgifterna böra bliva av blott tillfällig natur i likhet med de bestämmelser som år 1918 utfärdades angående provisorisk ökning av vissa lösenbelopp. Utredningen bör såvitt angår stadsdomstolarna icke åsyfta åtgärder av lönereglerande karaktär. Sådana åtgärder böra i den mån det erfordras vidtagas i annan ordning.

Jämlikt bemyndigandet tillkallade chefen för justitiedepartementet genom beslut den 25 september 1942 byråchefen för lagärenden inom departementet, hovrättsrådet Nils Regner, häradshövdingen Björn Zetterstrand och rådmannen Folke Höijer att såsom sakkunniga inom departementet biträda med verkställande av nämnda utredning.

Med skrivelse den 31 december 1942 avlämnade de sakkunniga promemoria med förslag till ändringar i lösen- och stämpelförordningarna m. m. (statens off. utredn. 1942: 61).

Över promemorian ha, efter remiss, yttranden inkommit från hovrätterna, statskontoret, överståthållarämbetet och länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län.

Tillfälle att avgiva yttrande har beretts samtliga domhavande samt magistrater och rådhusrätter, stadskollegiet i Stockholm samt drätselkamrarna i de trettiotre städer där lösen tillfaller stadens kassa, föreningarna Sveriges häradshövdingar och Sveriges stadsdomare, Sveriges advokatsamfund, svenska bankföreningen, svenska sparbanksföreningen, svenska jordbrukskreditkassan, föreningen mellan ombudsmännen hos Sveriges landshypoteksinstitution, stadshypoteksföreningarnas förtroenderåd och svenska stadsförbundet. I anledning härav ha yttranden inkommit från åtta domhavande, nitton magistrater och rådhusrätter, nitton drätselkamrar samt i övrigt från samtliga utom advokatsamfundet.

Beträffande den i propositionen lämnade redogörelsen för huvudgrunderna i förslagen, yttranden rörande dessa grunder och de särskilda bestämmelserna i förslagen får utskottet hänvisa till s. 10—44 i propositionen.

Vad angår den av *föredragande departementschefen* till stöd för de i propositionen framlagda förslagen lämnade motiveringen får utskottet hänvisa till s. 44—54 i propositionen.

I en till utskottet från kontrollstyrelsen inkommen promemoria har anförts bland annat, att tillståndsbevis för brännvinstillverkning och driftsanmäl-

ningsbevis för skattefri maltdryckstillverkning utfärdades av kontrollstyrelsen, som tillhörde avdelning 4 i den under 3 § stämpelförordningen intagna tariffen. Tidigare hade dylika bevis utfärdats av länsstyrelserna, vilka tillhörde avdelning 3 i berörda tariff. Tillståndsbevisen hade stämpelbelagts med 10 kronor (rubriken »Tillståndsbevis för utövande av näring eller yrke») och driftsanmälningsbevisen med stämpel om 1 krona (rubriken »Bevis rörande tillstånd att utöva tillverkning i skattefritt bryggeri»). Då utfärdandet av ifrågavarande bevis överflyttades från länsstyrelserna till kontrollstyrelsen skedde denna överflyttning utan att därav betingad ändring vidtogs i stämpelförordningen. Att sådan ändring icke kommit till stånd, syntes emellertid icke hava berott på någon statsmakternas avsikt att bereda berörda näringsidkare lättnad genom stämpelavgifternas bortfallande. Såsom stöd för uppfattningen, att avsikten varit att bibehålla stämpelbeläggning i dessa fall kunde anföras bland annat, att den speciella rubriken »Bevis rörande tillstånd att utöva tillverkning i skattefritt bryggeri» fått kvarstå i stämpelförordningen, något som icke skäligen bort vara fallet, därest stämpelavgift icke längre skolat utgå. Med hänsyn till nu nämnda förhållanden ansåge kontrollstyrelsen, att samma stämpelavgift, som tidigare utgått för motsvarande bevis från länsstyrelserna, alltjämt borde upptagas. I 3 § stämpelförordningen borde i enlighet härmed genomföras de ändringarna, att under rubriken »Bevis rörande tillstånd att utöva tillverkning i skattefritt bryggeri» för avdelning 3 upptaget belopp om 1 krona överflyttades till avdelning 4 samt att under rubriken »Tillståndsbevis för utövande av näring eller yrke» för avdelning 3 upptaget belopp om 10 kronor infördes jämväl under avdelning 4.

Utskottet har icke funnit anledning till annan erinran mot Kungl. Maj:ts förslag än att, enär enligt riksdagens numera fattade beslut riksvägnämnd icke skall inrättas, därav betingad ändring bör ske i 7 § stämpelförordningen. På grund av vad i berörda promemoria anförts anser sig utskottet vidare böra föreslå, att i detta sammanhang rättelse vidtages i de hänseenden, som i promemorian angivits.

Utskottet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 268 antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften med de ändringarna, att 3 och 7 §§ skola erhålla följande lydelse:

3 §.

I avseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i 7 § nämnda undantag och med iakttagande av vad i 4 § stadgas om in-teckningskontrollstämpel, denna tariff:

	1		2		3		4		5	
	Avd.		Avd.		Avd.		Avd.		Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
<i>Avskrift</i> -----										
» av handling, på grund av vilken lagfart, in- teckning eller annan inskrivning sökes, varje ark	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—
» annan, varje ark	1	—	1	—	1	—	2	—	2	—
<i>Besiktning; se Protokoll.</i>										
<i>Betyg</i> över avlagt kunskapsprov utfärdat av domkapitel	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
av annan myndighet					<i>fritt</i>					
» avflyttnings-, för sjöman; se <i>Avflyttningsbetyg</i> .										
» annat; se <i>Bevis</i> .										
<i>Bevis</i> angående domstols beslut — — — tolk förord- nad					<i>fritt</i>					
» om inregistrering av bouppteckning					<i>fritt</i>					
» angående inskrivningsdomares beslut, tecknat å företedd handling	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Där i lagfartsärende varken taxeringsvärdet el- ler köpesumman för den egendom, som beviset avser, uppgår till 1,000 kronor, vare beviset från stämpel					<i>fritt</i>					
Meddelas i ett och samma ärende bevis å flera handlingar, utgår stämpelavgift för allenast ett bevis, dock att vad nu sagts icke skall gälla i ärende angående utbyte av in-teckningshand- ling.										
Likaledes skall, där i ärende rörande in-teck- ning i järnväg bevis tecknas å tryckta eller gra- verade obligationer, som äro av lika lydelse eller skilja sig endast i avseende å littera eller nummer, stämpelavgift utgå för allenast ett bevis.										
» angående anteckning om innehav av in-teck- ningshandling eller uppvisande av sådan hand- ling					<i>fritt</i>					
» å dom eller utslag, huruvida däremot är — — — eldfarliga oljor; lika med <i>Utslag under rubrik</i> .										
» rörande tillstånd att utöva tillverkning i skatte- fritt bryggeri	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
» rörande tillstånd att utöva detaljhandel — — — sådan förening					<i>fritt</i>					
» lagfarts-, angående fång till fast egendom, där varken taxeringsvärdet eller köpesumman för den egendom, som beviset avser, uppgår till 1,000 kronor					<i>fritt</i>					
» om registrering av elektrisk — — — även <i>Intyg</i> .										
<i>Kallelse</i> å okända borgenärer i anledning av ansök- ning om tillstånd att nedsätta aktiebolags kapital	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—

7 §.

Från stämpelavgift enligt detta kap. är kronan befriad.
 Dessutom äro från stämpelavgift enligt detta kap. befriade:
 akademier och statens — — — inrättning och kommun;
 kommuner, vägnämnder och länsvägnämnder i alla mål och ärenden rörande vägväsendet;
 kyrkor;
 pastorat i mål — — — överförmyndare.
 Frihet från — — — inom yrkesinspektionen.
 Konungen äger — — — utländska hamnar.

2) förordning angående kommissionärsavgift i domsagorna.

Stockholm den 17 juni 1943.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Elon Andersson, Sjödahl, Egnell, Frans Ericson**, *friherre Lagerfelt**, *Eklund**, *Herman Ericsson** och *Sylwan**; samt

från andra kammaren: herrar *Hagberg* i Malmö, *Olsson* i Gävle, *Orgård, Falk, Kilbom, Henriksson**, *Sundström* i Skövde, *Ohlsson* i Kastlösa*, *Andersson* i Vigelsbo* och *Boman*.

* Icke närvarande vid justering av betänkandet.